

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

МОКАН ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРВИННОЇ ПРАВОВОЇ
ДОПОМОГИ ГРОМАДЯНАМ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми магістерського дослідження. Взаємодія суспільства з державою є важливою проблемою у розбудові українського громадянського суспільства. Суттєво ускладнює, а то й робить неможливим будь-які серйозні починання, що здійснюються державою невміння громадян захистити свої права та зорієнтуватися у чинному законодавстві, адже саме це невміння й незнання законів робить складнішим процес реального наповнення визначеним змістом конституційних положень і є ускладненням на шляху вступу України до європейського суспільства.

Система безоплатної правової допомоги існує понад восьми років, а відповідно, перебуває на початковій стадії розвитку, але водночас вона й стрімко розвивається та має вагомі здобутки. Дуже важливим індикатором діяльності системи надання безоплатної правової допомоги є визнання її ефективності з боку міжнародних організацій. Створення інституційної та нормативної бази, необхідної для надання безоплатної правової допомоги, забезпечення фінансової спроможності та стабільності функціонування системи – важливі кроки до гарантованого захисту прав людини в Україні. Революція гідності стала потужним каталізатором для розвитку незалежної системи БПД.

Незважаючи на існування значної кількості нормативно-правових актів, які визначають правовий статус особи у різних сферах суспільного життя в Україні, у багатьох випадках громадяни, навіть знаючи, що їх певне право чи обов'язок регламентовані в законі, не обізнані з процедурою їх реалізації. Загальновідомим фактом є те, що для пересіченого громадянина надання безкоштовної правової допомоги є нагальною потребою, оскільки правова допомога, яка надається адвокатами, юридичними фірмами, на жаль, сьогодні є доступною не для всіх категорій населення. Крім того, хоча сьогодні існує розгалужена мережа центрів в територіальних громадах, де юристи в тому числі адвокати, абсолютно безкоштовно надають консультації з будь-яких питань та допомагають у складанні юридичних документів, громадяни частіше нехтують такою допомогою, ставлячись з недовірою, сумніваючись в її безкоштовності та доступності, проте вона справді може бути ефективним інструментом захисту прав.

Особливістю більшості територіальних громад регіону є правова необізнаність більшості мешканців та правовий нігілізм як мешканців так й місцевих чиновників, що заважає ефективності реалізації відповідної державної політики та збільшує тенденцію вирішення згаданих питань у не правовий спосіб.

З часу прийняття (1996 рік) Конституція України [7] (ч.1 ст. 59) гарантує кожному право на правову допомогу, а у випадках передбачених законом, така допомога має надаватись безкоштовно. Довгий час питання безоплатності надання первинної правової допомоги не було чітко визначено, фактично, вітчизняне законодавство передбачало надання безоплатної допомоги лише у кримінальних справах. На основі іноземного досвіду у сфері надання БПД та аналізу умов і особливостей реалізації права на безоплатну первинну правову допомогу в Україні було підготовлено проект Концепції формування системи БПД. Зазначена концепція 22 березня 2006 року була схвалена на засіданні Національної комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права, а після цього-схвалена Указом президента України від 9 червня 2006 року № 509 [8].

З прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу» [20] громади отримали можливість розвивати систему безоплатної первинної правової допомоги.

Саме на рівні громад може вибудовуватися ефективна та стала система надання такої допомоги людям, яка стане не просто номінальним сервісом, а й реально дієвим інструментом для посилення правової захищеності населення та подолання соціальної ізоляції. Мережа центрів правової інформації та консультацій, яка охоплює майже всі регіони України, є структурною платформою для розвитку такої системи.

Громада виграє від створення системи безоплатної первинної правової допомоги. Це послаблює соціальну напругу та підвищує авторитет місцевої влади. Розвиток системи слугує розв'язанню проблеми правового нігілізму, сприяє підвищенню правової культури громадян, позитивно впливає на формування правосвідомості людей, посилює правові можливості населення, а також підвищує довіру виборців до обраних представників влади. Для органів місцевого самоврядування це також можливість звільнити свій персонал від навантаження, пов'язаного із безпосереднім наданням правової допомоги. Так як, Законом України «Про безоплатну правову допомогу» [20] передбачається право органів місцевого самоврядування обирати такі моделі надання безоплатної правової допомоги як створення комунальної установи чи залучення суб'єктів приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги через проведення відкритого конкурсу.

Метою магістерського дослідження є: дослідження питання захисту прав людини в Україні шляхом забезпечення рівного доступу до правової інформації та правосуддя, посилення правових можливостей і правової спроможності представників соціально вразливих груп населення, територіальних громад та спільнот.

За для досягнення визначеної мети дослідження, визначенні **завдання**: дослідити теоретичні засади дослідження проблем надання первинної правової допомоги у громадах в Україні;

проаналізувати правові засади та форми діяльності системи безоплатної правової допомоги у громадах в Україні;

сформулювати рекомендації для органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади стосовно покращення в наданні послуг з первинної правової допомоги на прикладі проведеного порівняльного аналізу надання послуг з первинної правової допомоги в м. Миколаєві та м. Вознесенську Миколаївської області.

Об'єктом магістерського дослідження є організація надання безоплатної правової допомоги у громадах в Україні.

Предметом дослідження є система надання безоплатної первинної правової допомоги в громадах України.

Методологічною основою магістерського дослідження стали загальнофілософські та загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів у сфері соціального розвитку, класичні положення сучасної теорії публічного управління та адміністрування, управління регіональним розвитком, теорії сталого розвитку держави. Для досягнення поставленої мети в магістерській роботі застосовувалися такі методи: системного підходу – для узагальнення понятійного апарату, інституційний метод - для дослідження інституційної складової системи надання безоплатної правової допомоги; метод емпіричного аналізу - для визначення шляхів подолання негативних явищ у процесі надання безоплатної правової допомоги в територіальних громадах; структурного - при дослідженні форм надання безоплатної правової допомоги.

Новизна та практичне значення одержаних результатів даної магістерської роботи обумовлена тим, що у неї досліджуються інноваційні процеси у наданні безоплатної правової допомоги у об'єднаних територіальних громадах.

З прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу» у 2011 року громади отримали можливість розвивати саме систему безоплатної не лише вторинної, а найдоступнішу для громад систему первинної правової допомоги.

Результати, отримані в цьому магістерському дослідженні, можуть бути використані у роботі мережі Бюро з надання безоплатної правової допомоги, сільських, селищних радах, міських радах як практичні поради, або як інформаційне - довідковий матеріал для організації у громадах найкращих форм надання БПД.

Опис структури роботи. Логіка проведеного дослідження зумовила структуру роботи: вступ, три розділи (сім підрозділів), висновки. Обсяг роботи складає 93 сторінки, з них основного тексту 77 сторінок. Список використаних джерел містить 57 найменувань. У роботі вміщено 6 рисунків та 7 таблиць. Положення основного тексту доповнює матеріал, викладений у 5 додатках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи.

У **першому розділі «Теоретичні засади дослідження проблеми надання первинної правової допомоги у громадах в Україні»** охарактеризовано стан наукової розробки та джерельну базу дослідження, розкрито поняття та сутність надання безоплатної правової допомоги.

Підрозділ 1.1. «Система визначень та категорій в дослідженні проблем надання безоплатної правової допомоги у громадах в Україні» присвячений аналізу стану правової необізнаності більшості мешканців та правовий нігілізм, як мешканців так місцевих чиновників, що заважає ефективності реалізації відповідної державної політики та збільшує тенденцію вирішення згаданих питань у не правовий спосіб.

Визначено, що фінансування безоплатної правової допомоги має здійснюватися у достатньому обсязі за рахунок коштів державного бюджету, додатковими джерелами можуть виступати кошти місцевих бюджетів, інші види фінансування, не заборонені чинним законодавством.

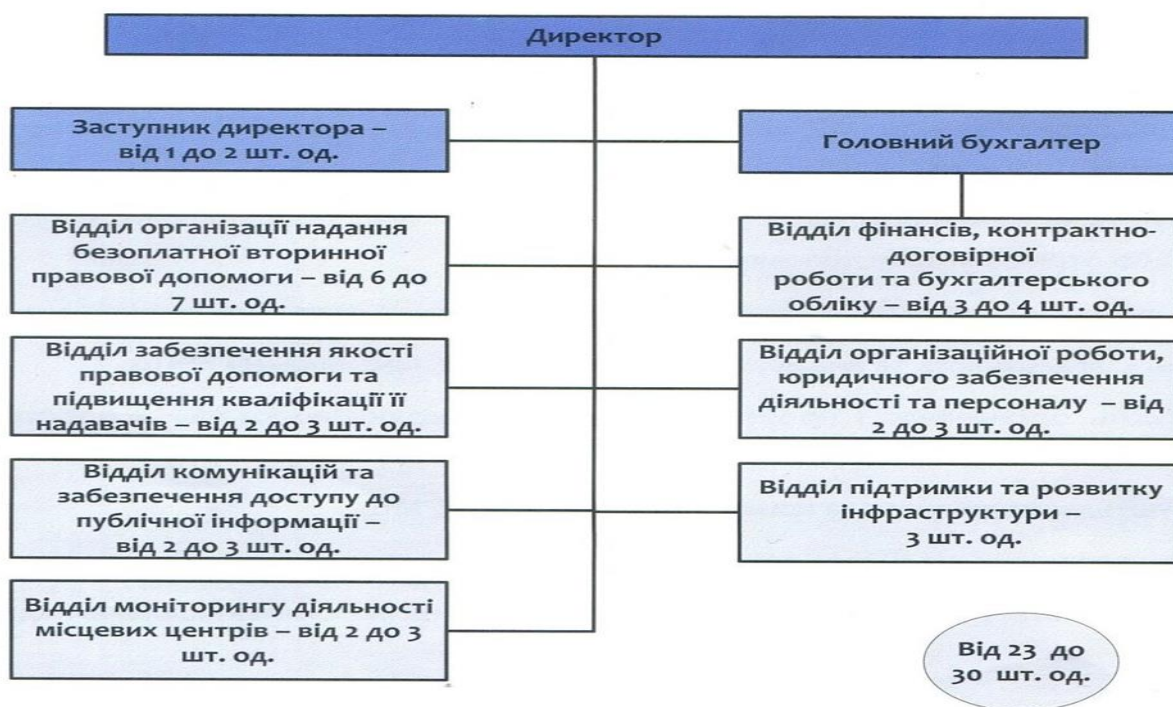
Так відповідно до статті 12 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» органи місцевого самоврядування можуть створювати спеціалізовані установи з надання БПД. Такі спеціалізовані установи є не прибутковими організаціями та фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших не заборонених законом джерел.

Вказану модель надання первинної допомоги вже впроваджено, наприклад в м. Одеса де створено і працює комунальна установа «Спеціалізована установа з надання БППД у м. Одесі». Ця установа має територіальні відділи надання БПД у 4 районах Одеси, а також практикує виїзді консультації фахівців. Також утворена та працює комунальна установа «Центр з надання БППД Скадовської міської ради» в м. Скадовськ Херсонської області.

У *підрозділі 1.2. «Зміст системи безоплатної правової допомоги в Україні»* розкритий зміст системи безоплатної правової допомоги в Україні.

Систему надання БПД складають Координаційні центри, суб'єкти надання БППД та суб'єкти надання БВПД. Суб'єктами надання БППД є органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, фізичні особи та юридичні особи приватного права, спеціалізовані установи. Суб'єктами надання БВПД є центри з надання БВПД та адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають БВПД. Інституційна структура системи надання БПД побудована з урахуванням площі держави, її адміністративно-територіального устрою, кількості та щільності населення таким чином, щоб забезпечити якомога кращий доступ до всіх послуг БПД на всій території України та їхню якість, взаємодію з іншими заінтересованими суб'єктами (адвокатами, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями) з метою обміну інформацією та її поширення.

З 1 липня 2015 року діють 100 місцевих центрів по всій Україні для надання допомоги у цивільних та адміністративних справах. Кожен центр надає правові послуги особам, що їх потребують, обслуговуючи територію з населенням у межах від 250 до 600 тисяч чоловік.

У грудні 2015 року Міністерство Юстиції України видало наказ від 25.12.2015 року № 2748/5 «Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції України та розвиток системи надання Безоплатної правової допомоги». У Плані заходів, затвердженому цим наказом МЮ, були визначені завдання, щодо розроблення відповідного рішення КМУ, забезпечення фінансування та створення матеріально-технічної бази бюро, відбору персоналу тощо.

У підрозділі 1.3. «Право на правову допомогу та клієнти системи надання безоплатної правової допомоги» окреслено про важливу гарантією захисту прав і свобод людиною, що надає можливість отримання у необхідних випадках правову допомогу. Право на правову допомогу гарантоване статтею 59 Конституції України.

В Україні Закон України «Про безоплатну правову допомогу» [20] було реалізовано в три основних етапи:

З 09.07.2011 року розпочалося надання безоплатної первинної правової допомоги.

З 1 січня 2013 року розпочалося надання безоплатної вторинної правової допомоги при затриманнях, арештах та у кримінальних провадженнях,

З 1 липня 2015 року безоплатна правова допомога надається в повному обсязі всім суб'єктам відповідного права.

Фінансування безоплатної правової допомоги має здійснюватися у достатньому обсязі за рахунок коштів державного бюджету, додатковими джерелами можуть виступати кошти місцевих бюджетів, інші види фінансування, не заборонені чинним законодавством.

Досліджено, що рівень доступу людей, які проживають у віддалених населених пунктах сільської місцевості до соціальної та правової допомоги суттєво обмежений. Створення в таких місцях спеціалізованої установи для надання правової допомоги є непосильним тягарем для органів місцевого самоврядування, а залучення юридичних осіб неможливе через їх відсутність.

У другому розділі *«Правові засади та форми діяльності системи безоплатної правової допомоги у громадах в Україні»* проаналізовано основне право людини і необхідний елемент справедливої, гуманної та ефективної системи правосуддя, яка заснована на верховенстві права.

У підрозділі 2.1. *«Нормативна база інституційної структури безоплатної правової допомоги у громадах в Україні»* зроблений аналіз Законів України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства юстиції, які мають організаційно-розпорядчий, а не нормативно-правовий характер, проте є надзвичайно важливими для інституційного розвитку системи БПД, Цивільно-процесуального кодексу, Кримінально-процесуального кодексу, Кодексу про адміністративні правопорушення, Кодексу адміністративного судочинства, підзаконних актів та ін.

У підрозділі 2.2. *«Комунальні установи з надання первинної правової допомоги у територіальних громадах в Україні»* установлено, що відповідно до статті 12 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» органи місцевого самоврядування можуть створювати спеціалізовані установи з надання безоплатної правової допомоги. Такі спеціалізовані установи є не прибутковими організаціями та фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших не заборонених законом джерел. Альтернативою створення комунальної установи з надання правової допомоги є залучення юридичних осіб приватного права на умовах місцевого конкурсу. У цьому випадку вигода для органу місцевого самоврядування полягає в тому, що за невеликі для бюджету витрати вони отримують якісного партнера для покращення ситуації чи вирішення певного питання. Механізм та критерії залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги закріплені Наказом Міністерства юстиції України від 15.06.2012 № 891/5 «Про затвердження Порядку та критеріїв залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги».

Проаналізовано, що значну частину питань, з моделюванням та організаційним забезпеченням оновленої системи БПД у 2015 році було вирішено наказами Координаційного центру. До найважливіших наказів КЦ у 2016 році слід віднести ті, що стосуються створення і організації діяльності бюро правової допомоги, забезпечення доступу до електронних сервісів Міністерства юстиції, що затверджують регламент роботи керівної ради регіональних та відповідних місцевих центрів з надання БВПД

(основними завданнями якої як постійно діючого консультативно-дорадчого органу, до якого входять всі директори центрів регіону, є спільне планування діяльності центрів, формування кошторисів, впровадження інновацій та вирішення питань поточної діяльності.

У третьому розділі «Досвід організації системи безоплатної правової допомоги на прикладі міст Миколаєва та Вознесенська» узагальнено теоретичні та прикладні результати проведеного дослідження, сформовано базу для обґрунтування нових підходів до вирішення питання з вдосконалення напрямів регулювання надання правової допомоги.

У підрозділі 3.1. «Організація надання первинної правової допомоги на місцевому рівні на прикладі міст Миколаєва та Вознесенська» зазначено основні шляхи для забезпечення якомога якісного обслуговування клієнтів в структурі місцевих центрів. Для цього створені Бюро правової допомоги. До їх основних завдань входить: надання первинної та вторинної правової допомоги, первинної і вторинної безоплатної правової допомоги, правопросвітництво у територіальних громадах.

З липня 2015 року на території Миколаївської області працюють:

- перший Миколаївський місцевий центр, що надає вторинну правову допомогу для жителів Заводського та Центральних районів м. Миколаєва, Миколаївського, Березанського, Новоодеського районів та Очаківського району Миколаївської області та місті Очаків Миколаївської області;

- другий Миколаївський місцевий центр (юрисдикція - Баштанський, Березнегуватський, Жовтневий, Казанківський, Новобузький, Снігурівський райони Миколаївської області, Ленінський та Корабельний райони міста Миколаєва);

Вознесенський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги (юрисдикція – Арбузинський, Братський, Веселинівський, Вознесенський, Владіївський, Доманівський, Єланецький, Кривоозерський, Первомайський райони Миколаївської області, місто Вознесенськ, Первомайськ та Южноукраїнськ).

Місцевий центр забезпечує доступ до безоплатної правової допомоги у цивільному та адміністративному процесах для цілої низи соціально незахищених категорій громадян, зокрема, малозабезпеченим особам, дітям- сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, біженцям, ветеранам війни (в тому числі учасникам АТО), членам сімей загиблих учасників бойових дій, реабілітованим особам та особам, стосовно яких суд розглядає питання про обмеження цивільної дієздатності чи надання психіатричної допомоги в примусовому порядку та іншим малозабезпеченим верствам населення малозабезпеченим (особам, чий середній місячний сукупний сімейний дохід не перевищує двох прожиткових мінімумів).

У підрозділі 3.2. «Прогалини в організації надання первинної правової допомоги на місцевому рівні в процесі реформування органів системи Міністерства Юстиції України на прикладі міст Миколаєва та Вознесенська» визначено, що ефективному вирішенню згаданих актуальних питань у правовій спосіб може допомогти запровадження системи надання безоплатної правової допомоги, яка має поєднувати можливості надання первинної допомоги ОМС, вторинної допомоги в РЦ БВПД та ініціатив місцевих громадських організацій і ргопоно.

Встановлено, що такої дієвої системи надання безоплатної правової допомоги у місцевих громадах не створено. Так двоє з трьох клієнтів РЦ БВПД та місцевих центрів БВПД, потребують саме первинну правову допомогу, що не є у компетенції державної установи. І клієнти РЦ БВПД вимушені звертатись до організацій громадянського

суспільства та інших організацій що надають правову допомогу (первинну).

Покладення функцій надання населенню безоплатної первинної допомоги на юридичне управління Миколаївської міськради є недостатнім і недоцільним (не відповідає основній функції вказаного управління з юридичного супроводу підрозділів міськвиконкому). Такий ж стан організації надання безоплатної первинної правової допомоги у м. Вознесенську Миколаївської області.

ВИСНОВКИ

У **висновках** узагальнено головні результати магістерського дослідження.

Відповідно проведеним дослідженням було визначено систему понять та категорій в дослідженні проблеми надання безоплатної правової допомоги (БПД) у громадах України. Визначено що, безоплатна правова допомога - це правова допомога що гарантується державою та повністю чи частково надається за рахунок коштів державного бюджету, місцевих бюджетів та інших джерел. Законодавство передбачає два види правової допомоги первинну та вторинну правову допомогу. Безоплатна первинна правова допомога (БППД) - це вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і свободи, порядок її реалізації, доступні правові методи їх відновлення у випадку порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Безоплатна вторинна правова допомога (БВПД) - вид державної гарантії, що полягає у створенні різних можливостей для доступу осіб до правосуддя.

Досліджено зміст системи надання безоплатної правової допомоги. В результаті чого було встановлено, що систему надання БПД складають координаційні центри, суб'єкти надання БППД та суб'єкти надання БВПД. Суб'єктами надання БППД є органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, фізичні особи та юридичні особи приватного права, спеціалізовані установи. Суб'єктами надання БВПД є центри з надання БВПД та адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають БВПД. Інституційна структура системи надання БПД побудована з урахуванням площі держави, її адміністративно-територіального устрою, кількості та щільності населення таким чином, щоб забезпечити якомога кращий доступ до всіх послуг БПД на всій території України та їхню якість, взаємодію з іншими заінтересованими суб'єктами (адвокатами, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями), обмін інформацією та її поширення.

У магістерській роботі визначено суб'єктів, що мають право на правову допомогу та клієнтів системи надання БПД. Згідно з Законом право на безоплатну первинну правову допомогу тепер мають усі особи, які перебувають під юрисдикцією України. Серед суб'єктів надання безоплатної правової допомоги Закон визначає й органи місцевого самоврядування та утворені ними спеціалізовані установи.

Досліджено нормативну базу інституційної структури БПД у громадах в Україні для можливості визначення її фінансової спроможності та стабільності функціонування. За результатами визначено, що Закон України «Про безоплатну правову допомогу» визначає зміст права на безоплатну правову допомогу; порядок реалізації права; підстави та порядок надання безоплатної правової допомоги; державні гарантії щодо надання безоплатної правової допомоги. Цей Закон регулює правовідносини у сфері надання БПД суб'єктами права на БППД та БВПД, що встановлені цим Законом. Закон заклав інституційну основу для подальшої реалізації прав на БПД.

Розглянуті форми надання безоплатної первинної правової допомоги у громадах такі як: комунальні установи, чи залучення юридичних осіб приватного права на конкурсних засадах або адвокатів чи інших фахівців права для надання безоплатної первинної правової допомоги. Встановлено, що органи місцевого самоврядування можуть створювати спеціалізовані установи з надання безоплатної правової допомоги. Такі спеціалізовані установи є не прибутковими організаціями та фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших не заборонених законом джерел.

Враховуючи отримані висновки дослідження пропонується органам місцевого самоврядування, як дієві заходи для усунення встановленої проблеми у наданні первинної правової допомоги мешканцям на прикладі м. Миколаєва та Миколаївщини:

- створення підрозділу з надання безоплатної первинної правової допомоги діючої комунальної установи, послуги якої є супутніми до надання первинної правової допомоги. Як прикладом такої установи є Централізована бібліотечна система м. Миколаєва, яка має розгалужену мережу 18 філіалів по місту, а також центральний офіс (Центральна бібліотека ім. Кропивницького), що оснащена необхідним об'ємом комп'ютерної та іншої техніки, меблями та іншим.

АНОТАЦІЯ

Мокан О.О. Організація надання безоплатної первинної правової допомоги громадянам органами місцевого самоврядування України – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2019.

В представлений магістерській роботі відповідно проведеним дослідженням було визначено систему понять та категорій в дослідженні проблеми надання безоплатної правової допомоги (БПД) у громадах України. Досліджено зміст системи надання безоплатної правової допомоги. В результаті чого було встановлено, що систему надання БПД складають координаційні центри, суб'єкти надання БППД та суб'єкти надання БВПД. Суб'єктами надання БППД є органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, фізичні особи та юридичні особи приватного права, спеціалізовані установи. Суб'єктами надання БВПД є центри з надання БВПД та адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають БВПД. Інституційна структура системи надання БПД побудована з урахуванням площі держави, її адміністративно-територіального устрою, кількості та щільності населення таким чином, щоб забезпечити якомога кращий доступ до всіх послуг БПД на всій території України та їхню якість, взаємодію з іншими заінтересованими суб'єктами. Внаслідок змін до Закону БВПД стала надаватись не лише з питань соціального захисту, як це було до прийняття зазначених змін, а з будь яких інших питань. Запроваджені зміни врахували об'єктивну потребу в забезпеченні доступу до безоплатної правової допомоги особам, які мають дохід, що дорівнює прожитковому мінімуму або навіть більше, проте є недостатнім для самостійної оплати правових послуг. Крім того, запропоновані зміни зробили особу незалежною від доходів інших членів сім'ї у питанні звернення за безоплатною правовою допомогою. Насамперед, це уможливило звернення за безоплатною правовою допомогою осіб, законні інтереси та права яких порушуються у сім'ї.

Розглянуті форми надання безоплатної первинної правової допомоги у громадах такі як: комунальні установи, чи залучення юридичних осіб приватного права на конкурсних засадах або адвокатів чи інших фахівців права для надання безоплатної

первинної правової допомоги. Встановлено, що органи місцевого самоврядування можуть створювати спеціалізовані установи з надання безоплатної правової допомоги.

Вивчено стан організації надання первинної правової допомоги на місцевому рівні на прикладі м. Миколаєва та м. Вознесенська та сформульовані рекомендації для органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади стосовно покращення в наданні послуг з первинної правової допомоги на прикладі проведеного порівняльного аналізу надання послуг з первинної правової допомоги в м. Миколаєві та м. Вознесенську Миколаївської області.

Ключові слова: безоплатна правова допомога, комунальні установи з надання безоплатної правової допомоги, місцеве самоврядування, територіальні громади, координаційний центр.

SUMMARY

Mokan O.O. Organization of providing free primary legal aid to citizens by local governments of Ukraine - Manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «Master». Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2019.

In presented to the master's thesis respectively by the conducted research was the system of concepts and categories in a research of a problem of providing free legal aid (BPD) in communities of Ukraine is defined. The maintenance of a system of providing free legal aid is investigated. Therefore it was established that the system of granting BPD the coordination centers, subject of granting BPPD and subject to granting BVPPD. Subject of granting BPPD are executive authorities, local governments, natural persons and legal entities of private law, specialized institutions. Subject to granting BVPPD are the centers for granting BVPPD and the lawyers included in the register of lawyers who provide BVPPD. The institutional structure of a system of granting BPD is constructed taking into account the area of the state, its administrative-territorial device, quantity and population density so that to provide as it is possible the best access to all services BPD in all territory of Ukraine and their quality, interaction with other object interested in sub ". As a result of changes in the law BVPPD it began to be provided not only concerning social protection as it was before acceptance of the specified changes, and from any other questions. The entered changes considered about" a object the need for ensuring access to free legal aid to the persons having the income equal to a living wage or it is even more, however is insufficient for independent payment of legal services. Besides, the offered changes made the personality independent of the income of other family members in a question of the request for free legal aid. First of all, it made possible the request for free legal aid of persons whose legitimate interests and the rights are violated in families.

Forms of providing free primary legal aid in communities such as are considered: municipal institutions, or involvement of legal entities of private law on a competitive basis or lawyers or other experts of the right for rendering free primary legal aid. It is established that local governments can create specialized institutions on rendering free legal aid.

The condition of the organization of rendering primary legal aid at the local level on the example of Nikolaev and Voznesensk is studied and recommendations for local governments, executive authorities in the relation improvement in provision of services on primary legal aid on the example of the carried-out comparative analysis of provision of services on primary legal aid in Nikolaev and Voznesensk of the Nikolaev region are formulated.

Keywords: Free legal aid, municipal institutions on providing free legal aid, local government, territorial communities, the coordination center.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Інститут державного управління

Кафедра публічного управління та адміністрування

Другий рівень вищої освіти

кваліфікація: магістр

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри публічного управління
та адміністрування**

_____ **О.Н. Євтушенко**

« ____ » _____ 2019 року

**З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

_____ Мокан Ользі Олександрівні _____

1. Тема проекту (роботи) Організація надання безоплатної первинної правової допомоги громадянам органами місцевого самоврядування України
керівник роботи _____,

затверджені наказом вищого навчального закладу від « ____ » _____ 2019 року
№ _____

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи) _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

дослідити теоретичні засади дослідження проблем надання первинної правової допомоги у громадах в Україні;

проаналізувати правові засади та форми діяльності системи безоплатної

правової допомоги у громадах в Україні;

сформулювати рекомендації для органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади стосовно покращення в надані послуг з первинної правової допомоги на прикладі проведеного порівняльного аналізу надання послуг з первинної правової допомоги в м. Миколаєві та м. Вознесенську Миколаївської області.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I			
II			
III			

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітки
1	Формулювання теми та підбір наукової літератури	Вересень 2019 р.	
2	Складання плану роботи	Вересень – жовтень 2019 р.	
3	Написання 1 розділу роботи	Жовтень 2019 р.	
4	Написання 2 розділу роботи	Листопад 2019 р. ,	
5	Написання 3 розділу роботи	Листопад - Грудень 2019 р.	
6	Формулювання висновків до розділів та загальних висновків	До 09 грудня 2019 р.	

Студент _____ **Мокан О.О.**
(підпис)

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис)

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

студентки ЧНУ ім. П. Могили Мокан Ольги Олександрівни
на тему:

Організація надання безоплатної первинної правової допомоги громадянам
органами місцевого самоврядування України

«.....» 20... р.

Взаємодія суспільства з державою є важливою проблемою у розбудові українського громадянського суспільства. Суттєво ускладнює, а то й робить неможливим будь-які серйозні починання, що здійснюються державою невміння громадян захистити свої права та зорієнтуватися у чинному законодавстві, адже саме це невміння й незнання законів робить складнішим процес реального наповнення визначеним змістом конституційних положень і є ускладненням на шляху вступу України до європейського суспільства. Все це зумовило тематику даної роботи.

Чіткість структури прослідковується відповідно поставленим завданням. Виклад матеріалу є аргументованим та науково обґрунтованим. Винесені на захист положення та практична значущість висновків і рекомендацій є актуальними та відповідають вимогам часу. В представленій магістерській роботі відповідно проведеним дослідженням було визначено систему понять та категорій в дослідженні проблеми надання безоплатної правової допомоги (БПД) у громадах України. Досліджено зміст системи надання безоплатної правової допомоги. Розглянуті форми надання безоплатної первинної правової допомоги у громадах такі як: комунальні установи, чи залучення юридичних осіб приватного права на конкурсних засадах або адвокатів чи інших фахівців права для надання безоплатної первинної правової допомоги. Встановлено, що органи місцевого самоврядування можуть створювати спеціалізовані установи з надання безоплатної правової допомоги.

Вивчено стан організації надання первинної правової допомоги на місцевому рівні на прикладі м. Миколаєва та м. Вознесенська та сформульовані рекомендації для органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади стосовно покращення в наданні послуг з первинної правової допомоги на прикладі проведеного порівняльного аналізу надання послуг з первинної правової допомоги в м. Миколаєві та м. Вознесенську Миколаївської області.

Студентка відповідально відносила до магістерського дослідження. Робота виконана на високому рівні та рекомендована до захисту.

Кандидат

«___» _____ 20__ р.

_____ / _____.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу по кафедрі публічного управління та
адміністрування Інституту державного управління
на здобуття кваліфікації **магістр**

Студентки Інституту державного управління ЧНУ ім. Петра Могили 6 курсу 640-з групи
Мокан Ольги Олександрівни

На тему «Організація надання безоплатної первинної правової допомоги
громадянам органами місцевого самоврядування України»

Рецензент: кандидат наук, доцент

«__» _____ 20__ р.

Тема даного дослідження є актуальною. В представленій магістерській роботі відповідно проведеним дослідженням було визначено систему понять та категорій в дослідженні проблеми надання безоплатної правової допомоги (БПД) у громадах України. Досліджено зміст системи надання безоплатної правової допомоги. В результаті чого було встановлено, що систему надання БПД складають координаційні центри, суб'єкти надання БППД та суб'єкти надання БВПД.

Чіткість структури прослідковується відповідно поставленим завданням. Виклад матеріалу є аргументованим та науково обґрунтованим. Винесені на захист положення та практична значущість висновків і рекомендацій є актуальними та відповідають вимогам часу. Визначено що, інституційна структура системи надання БПД побудована з урахуванням площі держави, її адміністративно-територіального устрою, кількості та щільності населення таким чином, щоб забезпечити якомога кращий доступ до всіх послуг БПД на всій території України та їхню якість, взаємодію з іншими заінтересованими суб'єктами. Внаслідок змін до Закону БВПД стала надаватись не лише з питань соціального захисту, як це було до прийняття зазначених змін, а з будь яких інших питань. Запроваджені зміни врахували об'єктивну потребу в забезпеченні доступу до безоплатної правової допомоги особам, які мають дохід, що дорівнює прожитковому мінімуму або навіть більше, проте є недостатнім для самостійної оплати правових послуг. Крім того, запропоновані зміни зробили особу незалежною від доходів інших членів сім'ї у питанні звернення за безоплатною правовою допомогою. Насамперед, це уможливило звернення за безоплатною правовою допомогою осіб, законні інтереси та права яких порушуються у сім'ї.

Усе вищенаведене зумовило вибір теми, формування мети дослідження, визначення його наукової новизни та практичного значення. Оформлення та структура роботи якісна і відповідає вимогам. Робота претендує на оцінку «відмінно».

Рецензент

кандидат наук, доцент
